

Τα αρνητικά παρεπόμενα της ατιμωρησίας στα θετικά του ελέγχου

§§ 46-47

Προτεινόμενοι διδακτικοί στόχοι (Κείμενο από μετάφραση)

- Να κατανοήσουν οι μαθητές πως η κλιμάκωση της αυστηρότητας του Αρείου Πάγου προς τους άκοσμοῦντας ενέχει παιδευτικό ρόλο προς τους πολίτες.
- Να κατανοηθεί η άποψη ότι οι θεσμοί μπορούν να διαμορφώνουν την προσωπικότητα του πολίτη αξιοποιώντας τη φυσική του προδιάθεση (βλ. επισημάνσεις, 2).

Επισημάνσεις

1. Άλλη μια φορά δίνεται η ευκαιρία να προβληθεί η θέση του Ισοκράτη που ως δάσκαλος αξιοποιεί³⁹ τον παιδαγωγικό ρόλο του ιστορικού παραδείγματος και καθοδηγεί (εδώ) μαθητές και συμπολίτες να παραβάλουν πτυχές του συστήματος δικαίου που ισχύει με άλλες που ίσχυσαν σε προηγούμενες εποχές.
2. Ο Ισοκράτης δίνει και σε άλλα έργα του ιδιαίτερη σημασία στην αξιοποίηση της φυσικής προδιάθεσης προβάλλοντας τη διαίσθηση του δασκάλου για την ατομικότητα του μαθητή⁴⁰.

---

³⁹ Βλ. Jaeger, *Παιδεία*, σ.132: «Χρειάζεται η συγχώνευσις του νέου στοιχείου εις την διαδικασίαν της ατομικής ιστορικής ζωής αυτής της χωρίς το όμιόν της πόλεως και αυτήν μόνον εις Αθηναίως δύναται να πραγματώσῃ, ο οποίος ως ο Ισοκράτης έχει σαφή συνείδησιν της ιδιοτυπίας και της παρούσης φάσεως της ιστορικής πορείας του λαού του» και κείμενα από τη βιβλιογραφία αριθ. 2α και 4.

⁴⁰ Βλ. Βασ. Λαούρδα, σσ. 37, 53.

1. Ερμηνευτικές ερωτήσεις ανοικτού τύπου

1.1. Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης

1. Πώς αντιμετωπίζονταν από τον Άρειο Πάγο «οί άκοσμοῦντες»;
2. Σε ποιο πρότυπο κοινωνικής οργάνωσης παραπέμπει η πρόταση του Ισοκράτη για τον έλεγχο του «βίου ἐκάστου»;
3. Πώς αντιλαμβάνεστε να εφαρμόζεται στην καθημερινή κοινωνική ζωή η φράση του Ισοκράτη: «ἐθεώρουν τὸν βίον ἐκάστου καὶ τοὺς ἀκοσμοῦντας ἀνήγον εἰς τὴν βουλήν»;
4. ... ἢ δὲ τοὺς μὲν ἐνουθέτει, τοῖς δ' ἠπείλει, τοὺς δ' ὡς προσήκεν ἐκόλαζεν: Ποια είναι η γνώμη σας για την κλιμάκωση της αυστηρότητας που χαρακτήριζε τον Άρειο Πάγο;
5. Να επισημάνετε στην ενότητα που μελετάτε τα σημεία του αρχαίου κειμένου που υποστηρίζουν τον τίτλο που της έχει δοθεί στο σχολικό βιβλίο.
6. *κίνδυνος, καὶ τοὺς χρηστοὺς, ἐάν αἰσθάνωνται ὁμοίως τοὺς πονηροὺς τιμωμένους, παύσεσθαι τῶν χρηστῶν ἐπιτηδευμάτων:* Ποια άποψη εκφράζει ο Λυσίας στο χωρίο⁴¹ αυτό και με ποια άποψη του Ισοκράτη στις §§ 46-47 συσχετίζεται;

1.2. Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. α) Να επισημάνετε το χωρίο στην § 46 που δείχνει τη στάση του Αρείου Πάγου προς τους άκοσμοῦντας.
β) Ποια διάθεση αποκαλύπτει και ποια η γνώμη σας γι' αυτήν;
2. *παρ' οἷς μὲν γὰρ μήτε φυλακὴ μηδεμία τῶν τοιούτων καθέστηκεν μήθ' αἱ κρίσεις ἀκριβεῖς εἰσιν, παρὰ τούτους μὲν διαφθείρεσθαι καὶ τὰς ἐπιεικεῖς τῶν φύσεων:*
α) Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;
β) Να αναπτύξετε τη γνώμη σας με παραδείγματα από τη σύγχρονη κοινωνία γενικά ή τη σχολική ζωή.

---

⁴¹ Λυσίου Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας, 25.

3. Να εξηγήσετε αν το πρότυπο κοινωνικής οργάνωσης που προτείνει ο Ισοκράτης θα ήταν λειτουργικό: α) στην κοινωνία της εποχής του, β) στη σύγχρονη κοινωνία;

2. Λεξιλογικές – Σημασιολογικές ασκήσεις

1. Να γράψετε τις σημασίες των λέξεων *φυλακή* και *δήμος* στην αρχαία και στη νέα ελληνική⁴².

2. Να γράψετε τα ρήματα από τα οποία παράγονται οι λέξεις: *βούληση*, *βούλευμα*, *βουλευτής*, *φθορά*, *φυλακή*, *φύση*.

3. Να γράψετε τα αντίθετα των λέξεων στην αρχαία ελληνική:

ράδιος: .....

φανερός: .....

ἐπίσταμαι: .....

παύω: .....

4. α) Να γράψετε τη σημασία των ρημάτων:

ἀνατρέπω: .....

ἐπιτρέπω: .....

ἀποτρέπω: .....

- β) Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω φράσεων με την κατάλληλη λέξη από αυτές που σας δίνονται: *ανατροπή*, *εκτροπή*, *παρεκτροπή*, *περιτροπή*, *υποτροπή*.

- Η ..... της ασθένειας εξάντλησε εντελώς τον οργανισμό του.
- Συμφώνησαν να φροντίζουν την ηλικιωμένη γυναίκα εκ ..... την ημέρα η μία και τη νύχτα η άλλη.
- Υποστηρίζεται ότι η ..... του Αχελώου θα προκαλέσει οικολογικά προβλήματα.

---

⁴² **δήμος**: αρχαία ελληνική: διαμέρισμα της υπαίθρου χώρας / λαός / οι ελεύθεροι πολίτες / δημοκρατικό πολίτευμα / αστικές περιφέρειες, κοινότητες / υποδιαίρεσεις των φυλών
νέα ελληνική: διοικητική περιφέρεια που διοικείται από αιρετό δήμαρχο / το δημοτικό συμβούλιο / το σύνολο των κατοίκων της αντίστοιχης περιοχής / το σύνολο των διοικητικών υπηρεσιών του δήμου / το δημαρχείο

φυλακή: αρχαία ελληνική: η φρούρηση, η φύλαξη / φρουρός, φρουρά / η θέση του φρουρού / νυχτερινό χρονικό διάστημα κατά το οποίο φρουρούσαν τα μέλη της φρουράς / φυλακή, δεσμοτήριο

νέα ελληνική: το κτίριο όπου εγκλείονται οι υπόδικοι ή κατάδικοι / η ποινή της φυλάκισης

- Η «Βουλή των Λαζάρων» με την παρατεταμένη θητεία ήταν κάποιο είδος ..... του πολιτεύματος. Η δικτατορία είναι ..... του πολιτεύματος.
- Κανείς δεν μπορεί να σου συγχωρεί επ' άπειρον τις ..... σου.